

РЕШЕНИЕ

№ 482

гр. Търговище, 03.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ТЪРГОВИЩЕ, IX СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимира Ив. К.а

при участието на секретаря Красимира Ал. Кирилова
като разгледа докладваното от Красимира Ив. К.а Гражданско дело № 20233530100472 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени и в условие на евентуалност искове:

- за прогласяване нищожност на клауза за неустойка по чл.20 от договор за кредит „Бяла карта“, поради противоречие със закона на осн. чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК., както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП и в условия на евентуалност поради накърняване на добрите нрави;

- за прогласяване нищожност на клауза за дължимост ежедневно на разходи за събиране на задължението и за неустойка за непредоставено допълнително обезпечение, дължимо при всяка забавена вноски, по чл.21 ал.4 от договор за кредит „Бяла карта“, поради противоречие със закона на осн. основание чл.26, ал.1 ЗЗД. вр. чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК., както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП и в условия на евентуалност поради накърняване на добрите нрави;

- за прогласяване нищожност на клауза за еднократно заплащане на такса в размер на 120 лв., включваща разходите по извънсъдебно събиране на задължението, в случай на настъпване на предсрочна изискуемост на кредита, по чл.21 ал.5 от договор за кредит „Бяла карта“, поради противоречие със закона на осн. чл. чл.26, ал.1 ЗЗД, вр. чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК., както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП и в условия на евентуалност поради накърняване на добрите нрави.

Ищецът - Н. Т. К., твърди в исковата си молба, че в качеството му на кредитополучател е сключил договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г., с „Аксес Файнанс“ ООД /праводател на ответника „Аксес Файнанс“ АД/.

Съгласно чл.2 от Договора, кредитодателят се задължава да предостави на

кредитополучателя револвиращ кредит в максимален размер на 100 лева, а кредитополучателят се задължава да върне сумата от 100.00 лева, съгласно условията по договора.

Към момента на подписване на документите на ищеца не му е бил предоставен разписан договор за кредит, ведно с прилежащите към тях СЕФ, Погасителен план, Общи условия от кредитодателя, с обяснението, че ще му бъдат предоставени след подписването им от упълномощен представляващ дружеството в централния офис в гр. София. На ищеца не е предоставен екземпляр от договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г. Очаквайки да получи разписаните документи, след дълъг период от време, ищецът започва да получава посещения на адрес и да получава телефонни обаждания от служители на ответните фирми от който е уведомен, че следва да си заплаща задължението. До момента на подаване на исковата молба кредитодателят/ответникът не е предоставил на ищеца екземпляр от процесния договор за кредит „Бяла карта“, който в изпратеното му по-късно уведомление за просрочени задължения е посочен като: Договор за кредит „Бяла карта“ с № ***** от 30.05.2017г..

-Относно клауза по чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ :

Съгласно чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г ако кредитополучателят не предостави допълнително обезпечение в срок от 3 дни, той дължи неустойка в размер на 10 % от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за настоящия месец, като същата се начислява за всяко отделно неизпълнение на задължението.

А съгласно чл.15 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г. кредитополучателят следва предостави едно от следни обезпечения, в 3-дневен срок след настъпване на падежа на текущото задължение:

- поръчителство на едно физическо лице, който трябва да отговаря кумулативно на посочените условия в чл.15 от договора.

1.1.Уговорената клауза на чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е неравноправна по смисъла на чл.21 ал.1 от ЗПК, вр. с чл.33 от ЗПК. Съгласно чл.21, ал.1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Съгласно чл.33 от ЗПК - при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Т.е неустойката която се начислява с чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г. поради това, че кредитополучателят не заплатил на падежа текущото си задължение и не е предоставил обезпечение, в 3-дневен срок след настъпване на падежа на текущото задължение се явява в пряко противоречие с чл.33 от ЗПК.

1.2.Предвидената клауза е неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като същата предвижда заплащането на неустойка, която е необосновано висока. В глава четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора, преди сключване на договор за кредит, да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да

откаже сключването на такъв. В този смисъл е съображение 26 от Преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, клаузата на чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г според които се дължи неустойка при неосигуряване в 3-дневен срок от датата на настъпване на падежа на текущото задължение, се намира в пряко противоречие с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК директива. Подобни уговорки прехвърлят риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение е пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010г. на ВКС по тълк. дело № 1/2009г., ОСТК, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. По посочения начин се заобикаля чл. 33, ал. 1 от ЗПК.

1.3.Клаузата по чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е нищожна и противоречи на добрите нрави на основание чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД. Поради накърняването на принципа на „добри нрави“ по смисъла на чл. 26, ал.1, пр. 3 от ЗЗД се достига до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното съглашение, до zlepоставяне на интересите на кредитополучателя с цел извличане на собствена изгода на кредитора. Тази клауза противоречи на добрите нрави, тъй като сумата която се претендира чрез нея в размер на 10% от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за настоящия месец, като същата се начислява за всяко отделно неизпълнение на задължението е в огромен размер. По този начин безспорно се нарушава принципа на добросъвестност и справедливост.

1.4.Клаузата на чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г, предвиждаща заплащането на неустойка е нищожна на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП. Съгласно чл.146, ал.1 от ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Въпросната клауза не се явява индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал.2 ЗЗП. Тя е част от едни стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямат възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. В този смисъл е и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

-Относно клауза по чл. 21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“:

2.1.Съгласно чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г. ако при забава за плащане на текущото задължение или на сумата по чл.12 ал.1 от договора, кредитополучателят дължи разходи за действия по събиране на задълженията в размер на 2.50 лева за всеки ден, до заплащане на съответното текущо задължение или сумата по чл.12 ал.1 от договора. Както и в случай, че ищецът не предостави допълнително обезпечение -

поръчител, но заплати 15 % от кредитния лимит, дължи заплащането на неустойка по чл.20 от договора е размер на 10 %. Т.е, в случай на неизпълнение на тези задължения, кредитополучателят следва да заплаща ежедневно разходи за действия по събиране на задължението - по 2,50 лева на ден/ / и неустойка за непредоставеното допълнително обезпечение, дължимо при всяка забавена вноска.

На първо място, така уговорената клауза на чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е неправопавна по смисъла на чл.21 ал.1 от ЗПК, вр. с чл.10а и чл.33 от ЗПК.

Съгласно чл.21, ал.1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Възможността за събиране от потребителя на такси и комисионни за допълнителни услуги, свързани с договора, е регламентирана в разпоредбата на чл.10а, ал.1 ЗПК (нов - ДВ, бл.35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.). Законът не допуска кредиторът да изисква заплащането на такси и комисионни за действия, свързани с усвояване и управление на кредита - чл.10а , ал.2 ЗПК.

2.2. Клаузата на чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г, е неправопавна по смисъла на чл.143 от ЗЗП.

Предвидената клауза е неправопавна по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като същата предвижда заплащането на неустойка, както и допълнителни такси, които са необосновано високи. ;

2.3. Клаузата по чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е нищожна и противоречи на добрите нрави на основание чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД. Поради накръняването на принципа на „добри нрави" по смисъла на чл. 26, ал.1, пр. 3 от ЗЗД се достига до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното съглашение, до злепоставяне на интересите на ищеца с цел извличане на собствена изгода на кредитора. Тази клауза е нищожна като противоречаща на добрите нрави, тъй като сумата която се претендира чрез нея в размер на 10% от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за настоящия месец, като същата се начислява за всяко отделно неизпълнение на задължението и такси разходи за действия по събиране на задълженията в размер на 2.50 лева за всеки ден, до погасяване на текущо задължение, са в огромен размер. По този начин безспорно се нарушава принципа на добросъвестност и справедливост.

2.4. Клаузата на чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г предвиждаща заплащането на неустойка и такси е нищожна на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП. Съгласно чл.146, ал.1 от ЗЗП неправопавните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Клаузата на чл.21 ал.4 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г. не се явява индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал.2 ЗЗП. Тя е част от едни стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямат възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. В този смисъл е и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г.

относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

-Относно клауза по чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“:

3.1. Съгласно, чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е предвидено, че след настъпване на предсрочна изискуемост на кредита, кредитополучателят дължи еднократно заплащането на такса в размер на 120 лева, включваща разходите по извънсъдебно събиране на задължението. Така уговорената клауза на чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е неравноправна по смисъла на чл.21 ал.1 от ЗПК, вр. с чл.10а, чл.33 от ЗПК. Съгласно чл.21, ал.1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Възможността за събиране от потребителя на такси и комисионни за допълнителни услуги, свързани с договора, е регламентирана в разпоредбата на чл.10а, ал.1 ЗПК (нов - ДВ, бл.35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.). Законът не допуска кредиторът да изисква заплащането на такси и комисионни за действия, свързани с усвояване и управление на кредита - чл.10а, ал.2 ЗПК. Заплащането на такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението, се явява в пряко противоречие с чл.10а от ЗПК.

Отделно от това заплащането на такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението, се явява в пряко противоречие с чл.33 от ЗПК, съгласно който, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата.

3.2. Предвидената клауза е неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като същата предвижда заплащането на такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението и е необосновано висока. С процесната клауза на чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение. Основната цел на така уговорената клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на кредитодателя за сметка на кредитополучателя, до увеличаване на подлежаща на връщане сума допълнително с още % от предоставената главница.;

3.3. Клаузата по чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г е нищожна и противоречи на добрите нрави на основание чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД.

С предвиждането на такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението в размер на 120 лева се нарушава принципа на добросъвестност и справедливост. Принципът на добросъвестността е застъпен в гражданските и търговски взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и на принципа на справедливостта, е да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. В настоящия случай, със заплащането на сумата за такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението изцяло се нарушава принципа на добросъвестност и справедливост.;

3.4.Клаузата на чл.21 ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г, предвиждаща заплащането на такса за настъпила предсрочна изискуемост на задължението е нищожна на основание чл.146 ал. 1 от ЗЗП. Съгласно чл.146, ал.1 от ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Клаузата на чл.21

ал.5 от Договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г не се явява индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал.2 ЗЗП. Видно от самия Договор за потребителски кредит, по безспорен начин се установява, че клаузата на чл.21 ал.5 от същия е част от едни стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямат възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. В този смисъл е и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Ищецът моли съдът да постанови решение, с което да прогласи нищожност на посочените три клаузи – по чл.20; чл.21 ал.4 и чл.21 ал.5 от договор за кредит „Бяла карта“ от 30.05.2017г., с „Аксес Файнанс“ ООД, поради противоречие със закона и в условие на евентуалност поради накърняване на добрите нрави. Редовно призван ищецът и неговият упълномощен процесуален представител – адв. Д. М. от АК-Пловдив не се явиха в открито съдебно заседание. Постъпила е писмена молба Вх.рег.№ 7607/05.09.2023г. от пълномощника, с която поддържа предявените искове.

Отвeтникът, редовно уведомен за исковата молба, подаде в срока и по реда на чл.131 от ГПК писмен отговор, видно от който счита исковете за неоснователни и моли да бъдат отхвърлени. Основните възражение на ответника са следните:

На 02.06.2017 г. Н. Т. К., е сключил с „Аксес Файнанс“ АД Договор за кредит „Бяла Карта“ № ***** (Договора), по силата на който „Аксес Файнанс“ АД е Кредитодател, а г-н Н. Т. К., съответно Кредитополучател. По силата на Договора Дружеството предоставило на кредитополучателя револвиращ кредит в максимален размер от 300 лв., под формата на разрешен кредитен лимит, който се усвоява чрез платежен инструмент - платежна карта, а Кредитополучателят се е задължил да го ползва и върне съгласно условията на Договора. Предоставеният кредитен лимит е увеличаван двукратно - за пръв път на 12.10.2020 г., дистанционно, по телефон, когато лимитът е увеличен на 300 лв. /?/, за втори път на 12.01.2021 г., отново дистанционно, по телефон, когато лимитът е увеличен на 600 лв., какъвто е и към настоящия момент.

Финансовият продукт „Бяла Карта“ е револвиращ кредит, който се предоставя под формата на разрешен кредитен лимит, който лимит от своя страна се усвоява чрез платежен инструмент - платежна карта. Веднъж сключили договор за кредит „Бяла Карта“ кредитополучателите сами взимат решение как и кога да усвояват суми по предоставения заем. „Бяла Карта“ като финансов продукт не е вносков продукт, по който задължението от кредитополучателя се изплаща на равни месечни/ седмични вноски, както са масово продуктите, предлагани на пазара на финансови услуги. Кредитополучателите на „Бяла Карта“ сами решават как да усвоят сумата - в брой на АТМ-устройство и/ или онлайн, както и сами решават кога да усвоят сумата - в случай че Кредитополучател реши през даден месец да не усвоява суми, то той не дължи нищо за това, но ако усвои суми от кредитния лимит дължи уговорената договорна лихва, която се начислява на ден върху усвоената сума.

В случай че кредитополучателят усвои сума чрез платежния инструмент, той следва да заплати всичко усвоено, ведно с начислената договорна лихва в срок до 2-ро число на

месеца, следващ месеца през който има усвоена сума от кредитния лимит.

-Относно твърденията на ищеца, че процесния договор за кредит не му е бил предоставен и не е надлежно подписан от него:

Ищецът е подписал процесния договор за кредит, като екземпляр от него му е предоставен в оригинал, чрез куриер на 02.06.2017 г. - доказателство, за което е приложената обратна разписка, издадена от куриера доставил на г-н К. целият комплект документи за подпис, необходими за сключването на Договора му за кредит „Бяла Карта“

Също така, на г-н К. е предоставен и Стандартен европейски формуляр, от който той да придобие пълна представа за параметрите за кредита, който желае да му бъде отпуснат и в същия те са детайлно описани. В чл.1, ал.1 от Договора за кредит, Кредитополучателят е декларирал, че е получила СЕФ.

Отделни Общи условия към сключения договор за кредит няма, тъй като същите са инкорпорирани в самия договор.

Предвид обстоятелството, че договорът за кредит е револвиращ, предварително начертан погасителен план към него няма и не може да има, поради факта, че Дружеството, в качеството си на кредитор не може да знае предварително дали и кога ищецът като кредитополучател ще реши да усвоява част от отпуснатия му кредитен лимит - съответно и не е възможно погасяванията да бъдат изначално определени по размер и честота.

- Относно клауза по чл.20 от Договор за кредит „Бяла карта“:

Неправилно ищецът твърди в исковата молба, че Кредитополучателят следва да предостави обезпечение поръчител в 3-дневен срок. Съгласно чл. 15, ал. 1 от Договора, ищецът се е съгласил в случай, че не заплати текущото си задължение на падежа, в срок от три дни след падежа, да предостави обезпечение поръчител, т.е. обезпечение следва да се предостави единствено и в случай че Ищецът не изпълни задължението си за плащане по Договора. В случай че Ищецът заплати текущото си задължение, т.е. изпълни в срок задълженията си по Договора за кредит, обезпечение не следва да се предоставя. За кредитора не съществува забрана да изисква заемите, които предоставя, да бъдат обезпечени.

Предвидената неустойка за неизпълнение на договорно задължение има обезпечителна /цели обезпечаване изпълнението на едно договорно задължение, а именно предоставяне на поръчителство/, санкционна /потребителят се санкционира за неизпълнение на едно свое задължение – да предостави поръчителство/ и обезщетителна функция /обезщетява кредитора за вредите от неизпълнение на това договорно задължение, които вреди в случая са свързани със затрудняване събирането, респ. несъбирането на предоставения заем и дължимата се по договора възнаградителна лихва/.

Твърдението на ищеца, че неустойката заобикаля ограничението на чл.33, ал.1 и ал.2 ЗПК е незаконосъобразно, т.к. предвидената в договорите за кредит „Бяла Карта“ неустойка не представлява такава, санкционираща неплащане от страна на потребителя, а е такава,

свързана с неизпълнение на друго договорно задължение на кредитополучателя, за което чл.33, ал.1 и ал.2 от ЗПК не се прилага (нито пък която и да е друга норма от ЗПК) - задължението за осигуряване на допълнително обезпечение (това задължение е уредено в чл.71 ЗЗД). Разпоредбите на чл.33, ал.1 и ал.2 от ЗПК са императивни и не могат да се тълкуват разширително, нито да се прилагат „по аналогия“ за непаричните задължения на длъжника по договора за кредит.

С получаването на Стандартен европейски формуляр /СЕФ/ кредитополучателят е знаел, че обезпечението трябва да се предостави в 3-дневен срок от неизпълнение на текущото си задължение на падежа - действие, което е изцяло в негов контрол, той е можел изобщо да не встъпва в договорни правоотношения с ответника или да организира предоставянето на обезпечението много преди дори да започне да тече срока му по договора за това.

Неустойката не е включена при изчислението на ГПР.

Претендираната неустойка представлява такава за неизпълнение на договорно задължение за предоставяне на обезпечение, а не мораторна неустойка за забава.

Твърденията, че клаузата за неустойка и нейният размер, както и разходите по чл. 21, ал. 4 и ал. 5 от Договора противоречали на добрите нрави, са голословни и не е наведена в исковата молба никаква конкретна обосновка.

- Относно клауза по чл. 21 ал.4 и ал. 5 от Договор за кредит „Бяла карта“:

Разходите за събиране на вземането, посочени в чл. 21, ал. 4 от Договора се дължат единствено и само в случай, че кредитополучателят не заплати в посочения в Договора срок за плащане, текущото си задължение. Разходът за събиране на вземането, посочен в чл.21, ал. 5 се дължи само и единствено в случай че е обявена предсрочна изискуемост на задължението на кредитополучателя по Договора, съобразно уговорените хипотези за това. Начисляването на тези разходи зависи само и единствено от поведението на потребителя, при това само от поведение, което е свързано с неизпълнение.

Чл. 11, ал.1, т. 15 от ЗПК изрично посочва, че в договора трябва да са ясно описани „всички разходи, дължими от потребителя при неизпълнение на договора“*.

Чл. 19, ал.3, т. 1 от ЗПК изрично посочва, че „При изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите: 1. които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит“.

В Част III, т.4.6 на Стандартния европейски формуляр /Приложение № 2 към чл. 5, ал. 2 от ЗПК/ е посочено, че кредиторът трябва да посочи „всички разходи, дължими просрочени плащания“.

Видно от цитираните по горе законови текстове, разходите за неизпълнение на задължения на потребителя не само, че не са забранени, ами и за тях има специални текстове, които гарантират тяхното ясно посочване.

Не са верни твърденията на ищеца в исковата молба, че действията по събиране на

заема и свързаните с това разходи са част от дейността по управление на същия и уговарянето на разходи за тях е недопустимо.

Не са основателни твърденията на ищеца, че клаузите са неравноправни. При кандидатстване за отпускане на кредит, потребителите биват запознавани с всички условия по Договора за кредит. Преди подписване на всеки договор, потребителите, които са напълно дееспособни лица, се запознават с условията на договора посредством предоставянето на СЕФ, както беше посочено по-горе. Още повече, че в Договора ясно са разписани условията, при които се начисляват оспорваните разходи, и съответно в никакъв случай не може да се направи извод, че не е позволено на потребителя да прецени последиците от сключването на Договора.

Не са основателни твърденията на ищеца, че клаузите противоречат на добрите нрави. Позовавайки се на противоречие с добрите нрави ищецът следва да докаже в какво точно се изразява противоречието в процесния случай и да наведе твърдения и доказателства за нарушаването на определен морален принцип. Обосновка в тази насока липсва в исковата молба, която прави претенциите за нищожност голословни и недоказани.

Редовно призован ответникът няма упълномощен процесуален представител в открито заседание. Постъпи молба Вх.рег.№ 7849/13.09.2023г. от *****, с която поддържа изложеното в писмения отговор.

Съдът, след преценка на събраните по делото доказателства, прие за установено следното от фактическа страна:

От представения по настоящото дело в оригинал писмен договор, „Аксес Файнанс“ ООД - София, наричан - кредитодател, от една страна и от друга страна – ищецът – Н. Т. К., наричан за краткост – кредитополучател, се установи, че страните са сключили в писмена форма и подписали на 02.06.2017г. Договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г. с индивидуални условия на договора, като към него няма отделни общи условия. Към договора за кредит е представен Стандартен европейски формуляр /СЕФ/ за предоставяне на информация за потребителските кредити.

Всяка страница от визириания договор е подписана от кредитополучателя, като в края на договора същият е изписал ръкописно трите си имена и се е подписал.

Видно от приложената обратна разписка от 02.06.2017г. Н. Т. К. се е подписал за „Приел“ пратката, състояща се от 1 брой, декларация и документи. Не е спорно обстоятелството, че датата на сключване на договора е 02.06.2017г. когато е подписан от кредитополучателя.

По силата на чл.1 от процесния договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г., с подписването на договора Кредитополучателят изрично заявява, че е получил от Кредитодателя своевременно Стандартен европейски формуляр по чл.5 от Закона за потребителския кредит /ЗПК/, със съдържание, съгласно Приложение № 2 към ЗПК, запознат е предварително със съдържанието на документа и го разбира, така че може да вземе информирано решение за сключване на настоящия индивидуален Договор за кредит

(„Договора“) и Кредитополучателят, изрично заявява, че е запознат предварително от Кредитодателя с всички условия по Договора.

Съгласно чл.2 ал.1 от въпросния договор, Кредитодателят се задължава да предостави на Кредитополучателя револвиращ кредит в максимален размер на **300** лева, под формата на разрешен кредитен лимит, който се усвоява чрез международна кредитна карта Бяла карта/Access Finance/iCard, а Кредитополучателят се задължава да го ползва и върне съгласно условията на настоящия Договор.

Параметрите на кредита са посочени в чл.4 ал.1 от договора:

1. Срок на кредита: Настоящият договор се сключва за неопределен срок;

2. Фиксиран годишен лихвен процент по заема – 43.2%, дневния лихвен процент е 12 %, като лихвата се изчислява всеки ден върху усвоената и непогасена главница, като за изчислението ѝ се приема, че календарният месец е с продължителност от 30 (тридесет) дни;

3. Общата сума, дължима от Кредитополучателя съгласно чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК е сборът от следните суми: 1. усвоената и непогасена главница; 2. договорна лихва върху усвоената и непогасена главница; 3. такси за ползване на Картата, дължими от Кредитополучателя, посочени в Тарифата;

4.Годишен процент на разходите /ГПР/ на заема: 45.9 %; ГПР по всеки Договор за кредит „Бяла карта“ е изчислен при вземане предвид следните допускания: 4.1. Кредитополучателят ще изпълнява своите задължения в съответствие с условията и сроковете по настоящия Договор; 4.2. Пълният размер на кредита е усвоен от Кредитополучателя незабавно; 4.3. Лихвата и другите разходи се начисляват в съответствие с тези усвоявания и погасявания на главницата и съгласно клаузите, предвидени в договора за кредит.

5.Вид на предоставения заем - револвиращ потребителски кредит.:

Съгласно чл.3 ал.1 от договора, Кредитополучателят може по всяко време да усвоява суми от главницата до максималния размер на кредитния лимит; ал.2 През целия срок на валидност на този договор, Кредитополучателят се задължава да заплаща текущото си задължение до всяко 2-ро /второ/ число на текущия месец. В чл.3 ал.3 и ал.4 са дадени дефиниции по смисъла на този договор на Текущо задължение и на Общо задължение. „Текущото задължение“ на Кредитополучателя към всяко последно число на месеца се определя като сбор от следните суми: 1.Усвоена и непогасена главница между 01 и 19-то число на текущия месец; 2.Усвоена и непогасена главница между 20-то и последно число на предходния месец; 3.Начислена ѝ непогасена договорна лихва върху сумите по т.1 и т.2 в настоящата алинея на основата на посочения в този договор годишен лихвен процент; 4. Неустойки за неизпълнение, лихва за забава и разходи за събиране, в случай че такива са начислени през текущия месец. „Общото задължение“ на Кредитополучателя към всеки един момент от действието на този договор включва цялата усвоена и непогасена главница, начислената върху нея и непогасена договорна лихва, неустойки за неизпълнение на

договорни задължения, лихва за забава и разходи за събиране на просрочени задължения, в случай че такива са начислени. Договорната лихва е изрично уредена в чл.8 ал.1 от договора. По силата на чл.8 ал.2 от договора, задължение на Кредитополучателя е да върне на Кредитодателя усвоения кредит, ведно с начислената договорна лихва, законна лихва за забава, неустойка за неизпълнение на договорни задължения по настоящия договор и разходи за събиране по чл.21 ал.4 и ал.5 по настоящия договор, в случай че такива са начислени.

С клаузата на чл.12 ал.1 от същия договор е вменено задължение на Кредитополучателя, ако не погаси текущото си задължение на падежа, да предостави обезпечението по чл.15 от договора, както и да заплати сума в размер на 15 % от максималния кредитен лимит, която да послужи за частично погасяване на задълженията му в срока по чл. 15 от Договора, а именно 3 /три/ дни от датата след падежа за заплащане на текущото си задължение. Поредността, в която се погасяват задълженията от текущото задължение на кредитополучателя е следната:

1. Законна лихва за забава върху дължима главница;
2. Разходи за събиране на вземането, съгласно чл.21, ал.4;
3. Разходи за събиране на вземането, съгласно чл.21, ал.5;
4. Начислени неустойки за неизпълнение на договорно задължения върху усвоена и непогасена главница между 01 и 19-то число на текущия месец, съгласно чл.20;
5. Начислени неустойки за неизпълнение на договорно задължения върху усвоена и непогасена главница между 20-то и последно число на предходния месец, съгласно чл.20;
6. Договорна лихва върху усвоена и непогасена главница между 01 и 19-то число на текущия месец;
7. Договорна лихва върху усвоена и непогасена главница между 20-то и последно число на предходния месец;
8. Усвоена и непогасена главница между 01 и 19-то число на текущия месец;
9. Усвоена и непогасена главница между 20-то и последно число на предходния месец;

Съгласно чл.15 ал.1 от договора: в случай, че Кредитополучателят не заплати текущото си/ задължение на падежа, съгласно условията на този договор, същият се задължава в срок от 3 /три/ дни/ след падежа, да предостави на Кредитодателя допълнително обезпечение поръчител, който да отговаря едновременно на следните условия:

1. лице над 21 години с минимален осигурителен доход от 1500 /хиляда и петстотин/ лева;
2. да работи от минимум 6 месеца по трудово правоотношение по силата на безсрочен-трудоов договор;
3. да няма кредитна история в Централен кредитен регистър към БНБ или да има

кредитна история със статус 401 „Редовен“.

4. служебна бележка от настоящия работодател на поръчителя;
5. лицето да не е поръчител или кредитополучател по друг активен договор за паричен заем с „Аксес Файнанс“ ООД;

Относно отговорността на поръчителя, между Кредитодателя и Поръчителя се подписва Договор за поръчителство със срок от 30 /тридесет/ дни. Уговорено е в ал.3, че в хипотезите на този член /15/, Кредитополучателят се задължава в срок до края на календарния месец да се обади на Кредитодателя на тел. 0 700 20 140 /съгласно тарифния план на абоната/, с което обаждане да уведоми Кредитодателя дали ще предостави допълнителното обезпечение в сроковете, посочени в ал.1 от настоящия член.

Така привидно задължението за Кредитополучателя за допълнително обезпечение чрез поръчител възниква в срок от 3 дни след падежа по силата на ал.1, но преди това – до края на календарния месец /логично е с оглед последващия текст - месеца, в който е сключен договора/ да уведоми Кредитодателя дали ще предостави /ал.3/ допълнителното обезпечение в сроковете, посочени в ал.1.

Санкцията за неизпълнение на това задължение по чл.15 от договора – за предоставяне на допълнително обезпечение –чрез поръчител, е регламентирана в чл.20 от процесния договор. Клаузата по **чл.20** от договора гласи: В случай, че Кредитополучателят не предостави допълнителното обезпечение в посочения срок по чл.15 от настоящия договор последният дължи на Кредитодателя **неустойка в размер на 10 % /десет процента/ от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за настоящия месец.** Неустойката се начислява за всяко отделно неизпълнение на задължението. Неустойката се начислява на шесто число на месеца, в който не е погасено до 5-то число на следващия месец текущото задължение.

Съгласно чл.21 ал.1 от процесния договор, в случай че Кредитополучателят изпадне в забава за плащане, на което и да е парично задължение по настоящия договор с повече от 10 (десет) дни или не е заплатил минимум 15 % /петнадесет процента/ от одобрения си кредитен лимит, в рамките на два последователни месеца, като в поне един месец да бъдат внесени общо 15 % /петнадесет процента/ от сумата по одобрения кредитен лимит, Кредитодателят има право да обяви цялото му задължение по настоящия Договор за предсрочно изискуемо.

На основание чл.21 ал.3 от договора, при забава за плащане, на което и да е парично задължение по настоящия договор, Кредитополучателят дължи законна лихва за забава за всеки ден забава. Законната лихва за забава е равна на ОЛП обявен от БНБ, в сила от 1 януари, съответно от 1 юли на текущата година плюс 10 процента на основание ПМС №100/29.05.2012 г.

Но освен законната лихва за забава, дължима за всеки ден забава при забава на плащанията, в чл.21 ал.4 и чл.21 ал.5 от договора са уговорени други разходи, дължими при забава и след настъпване на предсрочна изискуемост.

Съгласно **чл.21 ал.4** от договора: При забава за плащане текущото задължение или на сумата по чл.12, ал.1, Кредитополучателят дължи на Кредитодателя **разходи за действия по събиране на задълженията в размер на 2,50 лева за всеки ден, до заплащане на съответното текущо задължение или на сумата по чл.12, ал.1.** В случай, че Кредитополучателят не предостави допълнителното обезпечение по чл.15 от Договора, но заплати 15 % от кредитния лимит, съгласно чл.12, ал.1, до 5-то число на съответния месец, същият не дължи разходите за действия по събиране на задълженията по настоящата алинея, но дължи неустойката по чл.20 от договора в размер на 10 % .

Съгласно **чл.21 ал.5** от договора: След настъпване на предсрочна изискуемост, Кредитополучателят дължи **еднократно заплащането на такса в размер на 120 лева, включваща разходите на Кредитодателя за дейността на лице/ служител, което осъществява и администрира дейността по извънсъдебно събиране на задължението на Кредитополучателя.**

Видно от представения от ответника в оригинал Анекс от 17.05.2019г. към процесния договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г. с КИД ********* , кредитополучателят е подал молба за преиздаване на предоставената му с подписване на договора кредитна карта и кредитодателят предава, а кредитополучателят приема преиздадената кредитна карта № *********, като всички останали клаузи в договора остават непроменени. Както анекса, така и приложената обратна разписка от 17.05.2019г. са подписани от кредитополучателя.

От представеното от ищеца уведомление за просрочени задължения от 15.03.2023г. се установи, че ответникът „Аксес Файнанс“ АД, който е безспорно правопреемник на кредитодателя „Аксес Файнанс“ ООД /заличаването на последния е вписано в ТР от 31.10.2022г./ , е уведомил кредитополучателя, че по договора за кредит „Бяла карта“ с № *********, към датата на изпращане на това известие дължи сумата от 825.55 лв., включително начислени неустойки, разходи за събиране на просрочени вземания и/или лихви за забава, които се натрупват на ежедневна база. Съгласно условията на договора предстои да му бъдат начислени и разходи за извънсъдебно събиране в размер на 120 лв. Със същото уведомление кредитодателят е дал на кредитополучателя срок за доброволно плащане на задълженията до 31.03.2023г.

Предвид установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Съгласно разпоредбата на чл. 146, ал. 1, т. 2 ГПК в доклада по делото съдът следва да даде правна квалификация на претендираните от страните права и релевираните възражения въз основа на посочените от тях обстоятелства. Страните не са длъжни да определят правното основание на своите претенции, като дори и да са го направили, дадената от тях квалификация не е обвързваща за съда. Същото важи и за съотношението, в което се намират помежду си съединените искове. Задължение на съда е да определи вида на съединяването, както и поредността, в която следва да бъдат разгледани исковете, ако те са предявени в условията на евентуалност. В този смисъл – Решение № 527 от 21.06.2010 г. на

ВКС по гр. д. № 1363/2009 г., IV г. о., ГК. В Решение № 97 от 8.02.2013 г. на ВКС по т. д. № 196/2011 г., I т. о., ТК е даден отговор на въпроса относно вида на съединяването при въведени няколко основания за нищожност, произтичащи от различни факти. В мотивите на посоченото решение ВКС е приел следното: "При въведени няколко основания за нищожност, всяко от които произтича от различни факти и може да съществува самостоятелно, правен интерес от кумулативното обективно съединение на исковете не е налице, ако правните последици, които законът свързва с обявяването на нищожността за идентични. В този случай, независимо от поддържано от ищеца кумулативно съединяване на исковете, съдът следва да разгледа исковете при условия на евентуално съединяване и да се произнесе по всеки един от тях в поредност, съобразно естеството на твърдения порок според основанията по чл. 26 ЗЗД. С уважаването на иска за обявяване на нищожност на едно от тези основания, съдът не дължи произнасяне по исковете, предявени на други въведени в процеса основания и следва да ги остави без разглеждане." Ето защо съдът разглежда в поредността по чл.26 от ЗЗД нищожност на посочените клаузи поради противоречие със закона и тогава в условие на евентуалност – поради накърняване на добрите нрави.

Ищецът и ответникът са обвързани в облигационни отношения, възникнали по силата на договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г.

Съдът намира, че процесният договор за кредит попада под уредбата на ЗПК и ЗЗП. В разпоредбите на чл. 10, ал. 1 и чл. 11, ал. 1-2 от ЗПК са изчерпателно изброени задължителните реквизити на договора, като съобразно чл. 20 от ЗПК, когато не са спазени изискванията по чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7-12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7-9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен. Процесният договор е сключен в писмена форма; посочен е общият размер на кредита и условията за усвояването му, съгласно чл. 11, ал. 1, т. 7 от ЗПК; лихвеният процент по кредита съгласно чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК определен на годишна основа съгласно § 1, т. 4 от ДР към ЗПК – фиксиран; годишният процент на разходите по кредита и е формулирано какво включва общата сума, дължима от потребителя, съгласно чл. 11 ал.1 т.10; условията за издължаване на кредита, съгласно чл.11 ал.1 т.11; информацията по чл.11 ал.1 т.12 ; наличието или липсата на право на отказ на потребителя от договора и срока, в който това право може да бъде упражнено, съгласно чл.11 ал.1 т.20 ; Общите условия, които са неразделна част от договора , съгласно чл.11 ал.2 ЗПК, са инкорпорирани в текста на процесния договор.

Съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, договорът за потребителски кредит трябва да съдържа годишният процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Според § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, "общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски

кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия, а в т. 2 от същата разпоредба е указано, че "обща сума, дължима от потребителя" е сборът от общия размер на кредита и общите разходи по кредита за потребителя.

В конкретния договор е посочен ГПР 45.90 %, отговарящ на императива на чл.19 ал.4 от ЗПК и обща сума, дължима от потребителя /"общата сума, дължима от Кредитополучателя"/, която е формулирана като сбор от 1.усвоена и непогасена главница, 2. договорна лихва, 3.такси за ползване на картата. Но при формулирането на „Текущото задължение“ към всяко последно число на месеца и „Общото задължение“ към всеки един момент на действие на договора, са включени освен усвоена и непогасена главница, договорна лихва, а също така и: неустойки за неизпълнение на договорни задължения и разходи за събиране на просрочени задължения.

Предмет на исковите за прогласяване на нищожност са трите клаузи: - за неустойка по чл.20; за разходи за събиране на задължението и за неустойка за непредставено допълнително обезпечение, дължимо при всяка забавена вноска по чл.21 ал.4 ; за такса в размер на 120 лв., включваща разходите по извънсъдебно събиране на задължението по чл.21 ал.5 от договора.

Съгласно чл. 143 ал.1 от ЗЗП, неравноправна клауза в договор, сключван с потребител, е уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. По силата на чл.146 ал.1 от ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Аналогична с разпоредбата на чл.143 ал.1 от ЗЗП е разпоредбата на чл.21 ал.1 от ЗПК, а именно, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

Несъмнено е, че трите спорни клаузи по процесния договор за кредит, макар и лично подписан от кредитополучателя, представляват еднотипни, стандартни и бланкетни, изготвени предварително условия, като кредитополучателят няма възможност да влияе върху съдържанието към момента на сключване на договора. Ответникът не доказва, че въпросните клаузи са индивидуално, конкретно уговорени като съдържание с този кредитополучател. Ето защо те не са индивидуално уговорени по смисъла на чл. 146 ал.2 ЗЗП.

Относно клаузата по чл.20 от договора – за неустойка: Основанието, на което се налага от кредитодателя на кредитополучателя е, като санкция: при забава да плати текущото си задължение на падежа и ако не е изпълнил задължение за предоставяне на допълнително обезпечение, в срок от 3 дни след падежа /при забава да плати текущото си задължение на падежа/, а именно – да осигури поръчител, който едновременно, кумулативно

да отговаря на няколко изисквания, като размерът на тази санкция - неустойката е „10 % от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за месеца“ и тя се начислява за всяко едно отделно неизпълнение на задължението по чл.15 от договора. Вероятно, кредитодателят за да начисли своевременно неустойката, е уредено още едно задължение на кредитополучателя – в срок до края на календарния месец да уведоми на посочения телефон дали ще предостави допълнителното обезпечение в срока от 3 дни след падежа.

Тази неустойка по чл.20 във вр. чл.15 от договора се дължи едновременно и със „сума в размер на 15 % от максималния кредитен лимит, която да послужи за частично погасяване на задълженията му в срока по чл. 15 от Договора“.

Съгласно чл.33 ал.1 от ЗПК, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Това е лихвата за забава. Предвиждането на неустойка при забава на плащането на падеж е неравноправна клауза независимо, че неизпълнението на главното задължение за плащане е обвързано кумулативно с друго задължение - за предоставяне на допълнително обезпечение. С предвиждане и начисляване на неустойка по чл.20 от договора, всъщност се цели заобикаляне на законовото ограничение на чл. 33 ал.1 ЗПК и въвеждане на допълнително плащане, чиято дължимост е свързана с хипотеза на забава на длъжника. В този смисъл, като не е включил т.нар. неустойка по чл.20 във вр. с чл.15 от договора, в "Общата сума, дължима от потребителя“ /“Обща сума, дължима от Кредитополучателя“, кредиторът е заобиколил изискванията на закона за точно, пълно, ясно посочване на финансовата тежест на кредита за длъжника, поради което тази клауза за неустойка е нищожна, като противоречаща на закона на осн. чл. 26 ал.1 предлож-1во от ЗЗД и във вр. чл.33 ал.1 ЗПК, чл.11 ал.1 и чл.19 ал.4 от ЗПК и във вр. чл.22 от ЗПК. Отделно от това така, както е формулирана неустойката по чл.20 от договора, предполага необосновано висок размер за обезщетяване при неизпълнение на задължението, което означава, че е неравноправна клауза по смисъла на чл.143 ал.2 т.5 ЗЗП и съответно е нищожна клауза съобразно разпоредбата на чл.146 ал.1 ЗЗП.

В допълнение и освен изложеното по-горе, и специално по отношение претендираната от ищеца нищожност на клауза за неустойка, като накърняваща добрите нрави, съдът държи да отбележи следното:

Както е прието в т.3 от ТР № от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, нищожна поради накърняване на добрите нрави е клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Добрите нрави не са писани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях, като за спазването им при иск за присъждане на неустойка съдът следи служебно. Преценката за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора при използването на критерии като естеството на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способности -

поръчителство, залог, ипотека; съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди и други. Неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите й обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. В този смисъл е константната практика на ВКС /напр. Решение № 99 от 8.07.2010 г. на ВКС по т. д. № 984/2009 г., I т. о., ТК; Решение № 776 от 5.01.2011 г. на ВКС по гр. д. № 969/2009 г., IV г. о., ГК; Решение № 139 от 21.05.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3109/2018 г., IV г. о.; ГК Решение № 196 от 6.12.2010 г. на ВКС по т. д. № 335/2009 г., II т. о., ТК/.

В глава четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора, преди сключване на договор за кредит, да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В този смисъл е съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, клаузата в чл. 20 във вр. чл.15 от договора за паричен заем, според която се дължи неустойка в размер на 10 % от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за месеца, при неосигуряване в 3-дневен срок от датата на падежа на обезпечения чрез поръчителство на физически лица, се намира в пряко противоречие и конфронтация с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК директива. Подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение, но след като вече договорът е подписан, кредитът е отпуснат и дори е усвоена сумата, като ако не го стори, дългът му нараства. Според чл. 16 от ЗПК, проверката за кредитоспособността на потребителя трябва да се извърши преди сключване на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката. В конкретния случай и след като кредитът е бил разрешен, от лицето се изисква да представи обезпечение и да заплати неустойка, а още повече и паралелно с това да заплати и сума в размер на 15 % от максималния кредитен лимит, която да послужи за частично погасяване на задълженията му.

Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приема като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл параграф 40-43 от Решение от 27 03. 2014 г. по дело C-565/12 на четвърти състав на СЕС.

С тази клауза за неустойка по чл.20 от договора на практика се осъществява

следното: първо се подписва договора и отпуска кредит, усвоява се сумата, а в последствие се иска обезпечение, което е в директно противоречие с целта на директивата да се предотврати безотговорното кредитиране.

Косвено вредите, чието обезщетение се търси с тази неустойка, са, че вземането няма да бъде събрано. На практика така се стига до кумулирана неустойка за забава, компенсаторна неустойка и иск за реално изпълнение, което е недопустимо. При това още веднъж следва да се подчертае, че тези вреди са самопричинени, тъй като, ако има предварителна оценка, че е нужно обезпечение, за да се отпусне кредитът, той не би трябвало да се отпусне преди да се предостави обезпечението. В случая това изискване не е спазено и от неизпълнение на това задължение за предварителна оценка финансовата институция не може да черпи права за себе си, за да изведе легитимен интерес да претендира неустойка.

В индивидуалните условия по договора за кредитите не се изяснява конкретно при какви обективни критерии, фактори и начин е формиран размерът на неустойката – бланкетно в чл.20 се сочи размер 10 %. Нещо повече, същата се кумулира към „Текущото задължение“ и към „Общото задължение“, като по този начин води до скрито оскъпяване на кредита и дава възможност за неоснователно обогатяване на едната от страните по сделката, в случая – на търговеца за сметка на потребителя. Подобен прекомерен размер не би могъл да се оправдае с поетия от кредитора риск от неизпълнението и то на акцесорно задължение за представяне на обезпечение и тази уговорка създава значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя и в този смисъл накърнява добрите нрави и се явява нищожна.

Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди (няма данни за ищеца да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение), е пример за неустойка, която излиза извън присъщите и -обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. С процесната клауза за неустойка в полза на ищеца се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – непредоставено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл. 33, ал. 1 от ЗПК.

Ето защо неустойката по чл.20 от договора накърнява добрите нрави, поради което се явява нищожна и на осн. чл.26 ал.1 предлож.3-то от ЗЗД.

Относно клаузите по чл.21 ал.4 от договора – за разходи за действия по събиране на задълженията в размер на 2,50 лева за всеки ден, до заплащане на съответното текущо задължение или на сумата по чл.12, ал.1 и по чл.21 ал.5 от договора – за такса в размер на 120 лева, платима еднократно, включваща разходите на Кредитодателя за дейността на лице/ служител, което осъществява и администрира дейността по извънсъдебно събиране на задължението на Кредитополучателя:

Включването на визираните разходи по чл.21 ал.4 и ал.5 от договора в общите разходи по кредита и от там в общата сума, дължима от кредитополучателя води вероятно до надвишаване на максималния допустим по чл.19 ал.4 от ЗПК размер на ГПР.

Съгласно чл. 10а, ал. 2 от ЗПК, кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита. Съдът счита оспорените клаузи, предвиждащи задължение на кредитополучателя за заплащане на разходи и такси по събиране на задължението и дейност на служител, за противоречащи на горепосочената правна норма. По своята същност уговорките за заплащане на суми за събиране на дълга представляват такси по управление на кредита и противоречат на забраната да се уговорят допълнително такси в подобен смисъл, предвидена в чл. 10а, ал. 2 от ЗПК. Тези разходи и такси не са за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по смисъла на чл.10а, ал.1 от ЗПК. Нормата на чл. 33, ал. 1 от ЗПК предвижда, че при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. С предвиждане и начисляване на разходи и такси уговорени в клаузите на чл. 21, ал. 4 и ал. 5 от договора, всъщност се цели заобикаляне на ограничението на чл. 33 ЗПК и въвеждане на допълнителни плащания, чиято дължимост е изцяло свързана с хипотеза на забава на длъжника. В тази връзка съдът съобрази нормата на чл. 21, ал. 1 ЗПК регламентираща, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Предвид изложеното по-горе съдът счита, че посочените две клаузи от договора, са нищожни, като противоречащи на закона, на осн. чл. 26 ал.1 предлож-1во от ЗЗД и във вр. чл.10а, ал.2 ЗПК, чл.33 ал.1 ЗПК, чл.11 ал.1 и чл.19 ал.4 от ЗПК и във вр. чл.22 от ЗПК.

Доколкото главните искиове, предявени от ищцата – за прогласяване на клаузите за неустойка по чл.20 от договора; за разходи по чл.21 ал.4 и за такса/разходи по чл.21 ал.5 от договора за нищожни, поради противоречие със закона, на осн. чл. 26 ал.1 предлож-1во от ЗЗД и във вр. чл.11 ал.1 и чл.19 ал.4 от ЗПК и чл.10а, ал.2 и чл.33 ал.1 от ЗПК във вр. чл.22 от ЗПК, са доказани по основание и следва да бъдат уважени, то съдът не дължи произнасяне в диспозитив по предявените в условие на евентуалност обективно съединени искиове.

С оглед изхода на спора ответникът следва да заплати на ищеца направените реално от него разноски в размер на 150 лв. – за държавна такса, на осн. чл.78 ал.1 ГПК.

Ищецът е представляван и защитаван в съдебното исково производство от упълномощен процесуален представител, като в договора за правна защита и съдействие е уговорено, че процесуалното представителство и защита са безплатни на осн. чл.38 ал.1 т.2 от Закона за адвокатурата, за оказване на материално затруднено лице. Предявените искиове са обективно съединени три, от които първите два са неоценяеми, а третият е оценям. Дължимото на упълномощения процесуален представител на ищеца възнаграждение е в размер на общо 2400 лв., от които за всеки един от двата неоценяеми искиове – по 1000 лв. и за оценяемия иск – 400 лв., на осн. чл.38 ал.2 във вр. ал.1 от ЗА във вр.чл. 5 т.1, чл. 2 ал.2 и ал.5, чл. 7 ал.1 т.4 /по отношение на двата неоценяеми искиове/ и чл.7 ал.2 т.1 /по отношение

на последния-оценяемия иск/ от Наредба №1 от 09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Съгласно §2 от ДР на Наредба №1 от 09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, за нерегистрираните по Закона за данъка върху добавената стойност адвокати размерът на възнагражденията по тази наредба е без включен в тях данък върху добавената стойност, а за регистрираните дължимият данък върху добавената стойност се начислява върху възнагражденията по тази наредба и се счита за неразделна част от дължимото от клиента адвокатско възнаграждение, като се дължи съобразно разпоредбите на Закона за данъка върху добавената стойност. В конкретния случай пълномощникът на ищеца е направил изрично искане за начисляване на ДДС 20% върху възнагражденията, определени по наредбата, като е представил списък на разносните, договор за правна помощ и удостоверение от НАП, че е регистрирано лице по ЗДД от 11.04.2023г. с идентификационен № по ДДС: BG180505777 /лист 80-83/, докато исковата молба е подадена на 12.04.2023г. /дата на пощенското клеймо/. Ето защо към възнагражденията за всеки един по двата неоценяеми искове следва да се прибави по 200 лв. за ДДС и към възнаграждението за третия оценяемия иск да се добави 80 лв. за ДДС или общо 480 лв. последната сума е неразделна част от дължимото адвокатско възнаграждение. В крайна сметка ответникът следва да заплати на пълномощника на ищеца сумата в размер на общо 2880 лв., представляваща дължимото адвокатско възнаграждение с включен ДДС. В изложения по-горе смисъл съдът се предържа към актуалната съдебна практика на ВКС, напр. Определение № 98 от 8.03.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 1544/2021 г., II т. о., ТК, в което се казва: Предвиденият в § 2а ДР на Наредба № 1/09.07.2004 г. начин, по който се формира минималният размер на адвокатското възнаграждение за регистрираните по ДДС адвокати, е приложим както за случаите, когато възнаграждението е предмет на договаряне между адвоката и неговия клиент, така и за случаите на оказано от адвоката безплатно процесуално представителство по чл. 38, ал. 2 ЗАдв., в които размерът на възнаграждението се определя от съда. При отправено до съда основателно искане за присъждане на адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗАдв., изхождащо от адвокат, регистриран по ДДС (факт, който може да бъде установен чрез справка в публичния регистър по чл. 80, ал. 1 ДОПК), в полза на адвоката следва да се присъди възнаграждение в приложимия за конкретното дело минимален размер по Наредба № 1/2004 г., изчислен върху защитения материален интерес, към който следва да се прибави 20 % ДДС. В същата насока са и Определение № 44 от 28.01.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 2525/2021 г., II т. о., ТК; Определение № 45 от 28.01.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 2526/2021 г., II т. о., ТК.

Въз основа на изложените мотиви, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТ на клауза по чл.20 от договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г., сключен между „Аксес Файнанс“ ООД, ЕИК 202806978, гр. София,

кредитодател, и Н. Т. К., ЕГН *****, *****, кредитополучател, поради противоречие със закона на осн. чл.26 ал.1 предлож.1-во ЗЗД, чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК, както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП.

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТ на клауза по чл.21 ал.4 от договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г., сключен между „Аксес Файнанс“ ООД, ЕИК 202806978, гр. София, кредитодател, и Н. Т. К., ЕГН *****, *****, кредитополучател, поради противоречие със закона на осн. чл.26 ал.1 предлож.1-во ЗЗД, чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК, както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП.

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТ на клауза по чл.21 ал.5 от договор за кредит „Бяла карта“ от 02.06.2017г., сключен между „Аксес Файнанс“ ООД, ЕИК 202806978, гр. София, кредитодател, и Н. Т. К., ЕГН *****, *****, кредитополучател, поради противоречие със закона на осн. чл.26 ал.1 предлож.1-во ЗЗД, чл. 22, вр. с чл.11, чл. 19, чл.33 ЗПК, както и по чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП.

ОСЪЖДА „Аксес Файнанс“ АД, ЕИК 207140327, /универсален правопреемник на „Аксес Файнанс“ ООД, ЕИК 202806978/, със седалище и адрес на управление гр. София-1408, район „Триадица“, Ж.К. „Иван Вазов“, ул. „Балша“ № 1, бл.9, ет.2, представлявано от ***** ДА ЗАПЛАТИ на Н. Т. К., ЕГН *****, *****, чрез упълномощен процесуален представител адв. Д. В. М. от АК-Пловдив, съдебен адрес гр. Пловдив, ул. „Пещерско шосе“ № 81, ет.3, ап.Б, сумата от 150 лв., представляваща разноски по делото за държавна такса, на осн. чл.78 ал.1 от ГПК.

ОСЪЖДА „Аксес Файнанс“ АД, ЕИК 207140327, /универсален правопреемник на „Аксес Файнанс“ ООД, ЕИК 202806978/, със седалище и адрес на управление гр. София-1408, район „Триадица“, Ж.К. „Иван Вазов“, ул. „Балша“ № 1, бл.9, ет.2, представлявано от ***** ДА ЗАПЛАТИ на адв. Д. В. М. от АК-Пловдив, съдебен адрес гр. Пловдив, ул. „Пещерско шосе“ № 81, ет.3, ап.Б, адвокатско възнаграждение в размер на 2880 лв., на осн. чл.38 ал.2 от ЗА във вр. чл.38 ал.1 т.2 от ЗА и във вр. чл. 5 т.1, чл. 2 ал.2 и ал.5, чл. 7 ал.1 т.4 и чл.7 ал.2 т.1 от Наредба №1 от 09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване в двуседмичен срок от връчването му на страните, пред Окръжен съд - Търговище.

Съдия при Районен съд – Търговище: _____